

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Cdo/117/2018
Identifikačné číslo spisu: 7103898723
Dátum vydania rozhodnutia: 28.11.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Emil Franciscy
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:7103898723.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne REPROX a. s., so sídlom v Košiciach, Južná trieda č. 78, IČO: 36 192 333, zastúpenej advokátskou kanceláriou IURISTICO, s.r.o., so sídlom v Košiciach, Cimborkova č. 13, IČO: 36 588 041, proti žalovaným 1/ L., bývajúcemu v B., 2/ I. bývajúcemu v L., zastúpeným JUDr. Vladimírom Kucharčíkom, advokátom, so sídlom v Košiciach, Štefánikova č. 40, o určenie neplatnosti zmlúv o pôžičke, vedenom na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 19 C 160/2003, o dovolaniach žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 18. mája 2016 sp. zn. 1 Co 12/2015, takto

rozhodol:

Dovolania o d m i e t a.

Žalovaní majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Žalobkyňa sa v konaní domáhala, aby súd určil, že je neplatná: a/ zmluva o pôžičke uzatvorená 20. júna 2000 medzi ňou (dlžníčkou) a žalovaným 1/ (veriteľom) ohľadom požičania sumy 6.000 000,- Sk [ďalej len „zmluva o pôžičke (1)“], b/ zmluva o pôžičke uzatvorená 20. júna 2000 medzi ňou (dlžníčkou) a žalovaným 2/ (veriteľom) ohľadom požičania sumy 17.818 000,- Sk [ďalej len „zmluva o pôžičke (2)“]. Tvrdila, že v týchto zmluvách neprejavila svoju skutočnú vôľu a konala pod nátlakom žalovaných, ktorí jej v skutočnosti predmetné sumy ani neposkytli.

2. Rozsudkom z 9. septembra 2014 č.k. 19 C 160/2003 Okresný súd Košice I (ďalej aj len „súd prvej inštancie“) žalobu zamietol; rozhodol tiež o trovách konania.

2.1. Výsledkami vykonaného dokazovania mal preukázané, že zmluvou o pôžičke (1) sa žalovaný 1/ zaviazal požiť žalobkyňi 6.000 000,- Sk s tým, že žalobkyňa mu požičanú sumu vráti do 6 mesiacov spolu s príslušenstvom; žalobkyňa sa touto zmluvou zaviazala poskytnúť žalovanému 1/ do 20 dní primeranú zábezpeku vo forme zabezpečovacieho prevodu dvoch nehnuteľností v jej vlastníctve (budov v Košiciach na W. č. XX a U. č. XX).

2.2. Rovnako mal dokazovaním preukázané uzatvorenie zmluvy o pôžičke (2), ktorou sa žalovaný 2/ zaviazal požiť žalobkyňi bezúročne 17.818 000,- Sk s tým, že požičaná suma mu bude vrátená do 6

mesiacov. Aj v tejto zmluve bolo dojednané poskytnutie primeranej zábezpeky v lehote 20 dní, a to realizáciou zabezpečovacieho prevodu budov žalobkyne (budov v Košiciach na W. č. XX a U. č. XX).

2.3. Žalobkyňa a žalovaní 1/ a 2/ uzatvorili 18. septembra 2000 zmluvu o zabezpečení záväzku prevodom práva, na podklade ktorej povolením vkladu do katastra prešli nehnuteľnosti v tejto zmluve označené do spoluvlastníctva žalovaného 1/ (v podiele 1/4) a žalovaného 2/ (v podiele 3/4).

2.4. Podľa názoru súdu prvej inštancie žalobkyňa v konaní neunesla dôkazné bremeno a nepreukázala uzatvorenie zmlúv neslobodne, na nátlak žalovaných. Pokiaľ tvrdila, že žalovaný 1/ jej neposkytol peňažné plnenie, na ktoré sa zaviazal, súd prvej inštancie poukázal na príjmový doklad založený v spise (kvitanciu), v zmysle ktorého žalobkyňa prijala od žalovaného 1/ sumu 6.000 000,- Sk. Prevzatie uvedenej sumy potvrdzuje aj vyhlásenie žalobkyne v následne uzavretej zmluve o zabezpečení záväzku prevodom práva. K obdobnému tvrdeniu žalobkyne týkajúcemu sa zmluvy o pôžičke (2) súd prvej inštancie uviedol, že žalovaný 2/ síce nepredložil príjmový doklad žalobkyne vystavený na 17.818 000,- Sk, tvrdil ale, že aj pri podpise tejto zmluvy bol vyhotovený príjmový doklad. I keď sa tento doklad nezachoval, nič nenasvedčuje tomu, že k reálnemu poskytnutiu predmetu pôžičky nedošlo. Súd prvej inštancie s prihliadnutím na individuálne okolnosti daného prípadu (najmä potvrdzujúce vyhlásenie žalobkyne v zmluve o zabezpečení záväzku prevodom práva) dospel k záveru, že príjmový doklad znejúci na túto sumu existoval a že žalobkyňa aj na základe zmluvy o pôžičke (2) reálne obdržala požičané peniaze.

2.5. Z týchto dôvodov súd prvej inštancie neopodstatnenú žalobu zamietol.

3. Okresný súd Košice I uznesením z 10. decembra 2014-530 vyrubil žalobkyni súdny poplatok za odvolanie vo výške 199,- €.

4. Uvedené rozhodnutia súdu prvej inštancie napadla žalovaná odvolaním.

5. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 18. mája 2016 sp. zn. 1 Co 12/2015: výrokom I. potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým bola zamietnutá žaloba o určenie neplatnosti zmluvy o pôžičke (1), výrokom II. zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie v prevyšujúcom zamietavom výroku a vo výroku o trovách konania a vec v rozsahu zrušenia vrátil prvoinštančnému súdu na ďalšie konanie, výrokom III. zrušil odvolaním napadnuté uznesenie o súdnom poplatku.

5.1. V odôvodnení uviedol, že súd prvej inštancie vo vzťahu k predmetu konania, ktorým bolo určenie neplatnosti zmluvy o pôžičke (1), vykonal a vyhodnotil dôkazy postupom zodpovedajúcim zákonu; vec v tejto časti správne právne posúdil a svoje vecne správne rozhodnutie aj náležite odôvodnil. K záverom a konštatovaniam súdu prvej inštancie dodal, že zmluva o pôžičke je reálna zmluva (vyžaduje sa faktické poskytnutie pôžičky). Žalovaný 1/ na preukázanie reálneho poskytnutia pôžičky predložil dôkaz (kvitanciu) vyhotovený štatutárnym zástupcom žalobkyne; žalobkyňa na preukázanie opaku nepredložila súdu žiadny dôkaz. Neunesla svoje dôkazné bremeno ani ohľadne tvrdenia, že zmluvu o pôžičke (1) neuzavrela slobodne, ale pod psychickým nátlakom a hrozbou fyzického nátlaku zo strany oboch žalovaných. Z týchto dôvodov odvolací súd zamietavý výrok prvoinštančného rozsudku v tejto časti potvrdil ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“).

5.2. Pri posudzovaní opodstatnenosti žaloby v časti týkajúcej sa určenia neplatnosti zmluvy o pôžičke (2) dospel odvolací súd k záveru, že skutkové závery súdu prvej inštancie nemajú oporu vo vykonanom dokazovaní, resp. sú nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov. Súdu prvej inštancie vytkol, že i keď mu už skôr bolo uložené dôsledne skúmať, či žalovaný 2/ náležite preukázal reálne odovzdanie pôžičky, súd prvej inštancie tak nepostupoval. Rozhodnutie napadnuté odvolaním je v dôsledku toho založené na skutkových záveroch, ktoré predstavujú nepodloženú a zmätočnú konštrukciu. Pokiaľ žalobkyňa tvrdila, že žalovaný 2/ jej peniaze reálne neposkytol, bolo na žalovanom 2/, aby dokázal opak (poskytnutie peňazí), to sa mu ale nepodarilo preukázať. Žalovaný 2/ vo svojej výpovedi uviedol, že pri podpise zmluvy o pôžičke (2) neodovzdal žalobkyni 17.818 000,- Sk, ale iba 14.000 000,- Sk až 15.000 000,- Sk. Tým, podľa názoru odvolacieho súdu, sám spochybnil pravdivosť svojho tvrdenia o existencii príjmového dokladu znejúceho na 17.880 000,- Sk. Tvrdenie žalovaného 2/, podľa ktorého na základe zmluvy o pôžičke (2) žalobkyni reálne plnil, je v rozpore s jeho tvrdením, že zvyšnú časť pôžičky odovzdal žalobkyni ešte pred uzatvorením tejto zmluvy. Keďže zmluva o pôžičke (2) bola účastníkmi podpísaná 20. júna 2000, mohol až týmto dňom medzi nimi vzniknúť záväzkovo-právny vzťah. Za

plnenia vyplývajúce z tejto zmluvy možno považovať iba tie, ktoré boli poskytnuté až po uvedenom dni. I keď medzi žalobkyňou a žalovaným 2/ zrejme existoval nejaký právny vzťah, nebol založený zmluvou o pôžičke (2). Z týchto dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v jeho zamietavom výroku ohľadne nároku na určenie neplatnosti zmluvy o pôžičke (2) zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

5.3. Uznesenie súdu prvej inštancie o súdnom poplatku za odvolanie zrušil odvolací súd preto, lebo žalobca už svoju poplatkovú povinnosť splnil.

6. Proti výroku I. a II. rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie (A), prípustnosť ktorého vyvodzovala z § 420 písm. f/ CSP tvrdiac, že postupom odvolacieho súdu došlo k vade zmätočnosti uvedenej v tomto ustanovení.

6.1. Podľa názoru dovolateľky sú „úvahy a hodnotenia dôkazov k uvedenému posúdeniu nepostačujúce, odnímajú žalobkyňi právo účinne hájiť v konaní svoje práva a narúšajú rovnosť účastníkov“. Súdom vytkla, že nerešpektovali ustanovenie § 132 O.s.p., dôkazy nehodnotili jednotlivo a v ich vzájomnej súvislosti a dostatočne neprihliadli na to, že obaja žalovaní konali vo vzájomnej zhode a súlade. I keď bola v konaní preukázaná existencia kvitancie, mali súdy bližšie skúmať, či skutočne došlo k reálnemu plneniu; pokiaľ by tak postupovali, dospeli by k záveru, že žalovaný 1/ jej peniaze neposkytol. Poukázala tiež na to, že v konaní namietala aj absolútnu neplatnosť zmluvy o pôžičke (1) v zmysle § 37 a § 39 Občianskeho zákonníka, odvolací súd sa ale jej námietkami nezaoberal; jeho rozhodnutie je preto nepreskúmateľné.

6.2. K časti dovolania napádajúcej výrok II. rozsudku odvolateľka dodala, že odvolací súd konal v rozpore s § 221 ods. 1 O.s.p., lebo odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zrušil v procesnej situácii, v ktorej prichádzalo do úvahy iné rozhodnutie - zmena rozsudku a vyhovieť žalobe v časti smerujúcej proti žalovanému 2/.

6.3. Z týchto dôvodov žalobkyňa žiadala výrok I. a tiež výrok II. napadnutého rozsudku zrušiť a vec v rozsahu zrušenia vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

7. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa aj dovolanie (B), prípustnosť ktorého vyvodzovala z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

7.1. Za dosiaľ dovolacím súdom neriešenú označila žalobkyňa otázku „váhy súkromnej listiny a miery dôkazného bremena v prípadoch pôžičiek väčšieho rozsahu a sporných okolností“. Podľa názoru dovolateľky „v prípade pôžičiek väčšieho rozsahu nemožno kvitanciu dlžníka o prijatí pôžičky od veriteľa považovať za postačujúci dôkaz o poskytnutí tejto pôžičky, ak vonkajšie okolnosti a prejavy v objektívnej realite nenasvedčujú, že k reálnemu poskytnutiu pôžičky došlo. V prípade, že pôžička väčšieho rozsahu nebola poskytnutá bezhotovostne alebo iným nepochybným spôsobom, na spochybnenie jej poskytnutia zo strany dlžníka nemožno stanovovať nadmerné požiadavky a postačujú rôzne, i nepriame dôkazy (výpisy z bankových účtov zmluvných strán, účtovníctvo v širšom zmysle, svedecké výpovede, dôkaz praxou a vzájomnou praxou) a v takom prípade sa dôkazné bremeno ohľadne skutočností poskytnutia pôžičky, ako podstatného znaku zmluvy o pôžičke, opätovne presúva na veriteľa“.

7.2. Za ďalšiu, doteraz ešte v dovolacom konaní nevyriešenú, označila žalobkyňa otázku neurčitosti a vnútorného rozporu ustanovení zmluvy o pôžičke (1), konkrétne medzi čl. I, v zmysle ktorého sa veriteľ (ešte len) zaviazal poskytnúť dlžníkovi pôžičku, a čl. II, podľa ktorého (už) pôžičku poskytol. Odvolaciemu súdu vytkla, že túto okolnosť dostatočne nezohľadnil. Podľa jej názoru vtedy, keď je obsah úkonu zaznamenaný písomne, určitosť prejavu je daná obsahom listiny, na ktorej je zaznamenaný; nestačí ale, že účastníkom zmluvy je jasné, čo je predmetom zmluvy a aké sú ich práva a povinnosti, pokiaľ to nemožno zistiť z textu listiny. Určitosť písomného prejavu vôle je objektívna kategória a taký prejav vôle by nemal vzbudzovať dôvodné pochybnosti o jeho obsahu ani u tretích osôb.

7.3. Z týchto dôvodov žalobkyňa žiadala zrušiť nielen (výslovne) napadnutý výrok I. rozsudku odvolacieho súdu, ale tiež jeho výrok II. (k tomu viď ďalej bod 25.) a vec v rozsahu zrušenia vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

8. Žalovaní 1/ a 2/ sa vyjadrili k obom dovolaniam žalobkyne.

8.1. Vo vyjadrení k dovolaniu (A) uviedli, že žalobkyňi nebola spôsobená žiadna procesná ujma, ktorú by bolo možné podriať pod § 420 písm. f/ CSP. Súdy oboch inštancií vykonali náležité dokazovanie,

zistení skutočnosti správne právne posúdili a dostatočne odôvodnili.

8.2. K dovolacej argumentácii žalobkyne obsiahnutej v dovolaní (B) žalovaní uviedli, že v konaní nebol ničím preukázaný nátlak na žalobkyňu, ktorý by bol vyvíjaný v súvislosti so zmluvami, ktoré uzatvárala. Kvitanciou bolo preukázané, že žalobkyňa od žalovaného 1/ prijala požičanú sumu; nešlo teda o simulované zmluvné dojednanie. Dôkazmi založenými v spise [žalobkyňou podpísanými zmluvami - o pôžičke (1), pôžičke (2) a zabezpečovacom prevode práva] bolo dostatočne preukázané, že žalobkyňa požičané peniaze reálne prijala. Pokiaľ tvrdila opak, bolo na nej, aby o tom predložila dôkazy. Naostatok uviedli, že ustanovenia zmluvy o pôžičke (1), ktoré žalobkyňa považuje za neurčité, nevykazujú žiadny vnútorný rozpor; ide v nich o formuláciu, ktorá je v súlade s údajmi vyplývajúcimi z kvitancie.

8.3. Z týchto dôvodov žalovaní navrhli obe dovolania žalobkyne odmietnuť.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolania podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolania treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

10. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

K dovolaniu (A)

11. Žalobkyňa vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania (A) v oboch ňou napadnutých výrokoch rozsudku odvolacieho súdu (I. a II.) z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12. Pokiaľ dovolanie (A) smeruje proti zrušujúcemu výroku II. odvolacieho súdu (majúcemu povahu uznesenia), dovolací súd uvádza, že základným (a spoločným) znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa § 420 CSP, je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej, alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. Ak je dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, je z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. a/ až f/ CSP irelevantné, či k dovolateľom namietanej procesnej vade došlo alebo nedošlo. Uznesenie, ktorým odvolací súd zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie, nie je rozhodnutím odvolacieho súdu vo veci samej; rozhodnutím odvolacieho súdu vo veci samej je rozsudok, ktorým odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie buď potvrdzuje, alebo mení. V prípade uznesenia, ktorým odvolací súd zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie, nejde ani o rozhodnutie, ktorým sa konanie (o veci vymedzenej žalobou) končí; v dôsledku kasácie prvoinštančného rozhodnutia a vrátenia veci na ďalšie konanie nie je vec právoplatne skončená a súd prvej inštancie znovu o nej koná a rozhoduje. Prípustnosť dovolania proti uzneseniu, ktorým odvolací súd zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie a vec vrátil na ďalšie konanie, preto z § 420 CSP nevyplýva (R 19/2017 a tiež 1 Cdo 73/2017, 3 Cdo 236/2016, 4 Cdo 99/2017, 5 Cdo 19/2017, 8 Cdo 89/2018).

13. K časti dovolania (A), ktorá smeruje proti potvrdzujúcemu výroku I. rozsudku odvolacieho súdu dovolací súd uvádza, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3 Cdo 41/2017, 3 Cdo 214/2017, 8 Cdo 5/2017, 8 Cdo 73/2017). Dovolací súd preto -

v súvislosti s týmto výrokom rozsudku odvolacieho súdu - skúmal v ďalšom opodstatnenosť argumentácie žalobkyne, podľa ktorej v konaní došlo k ňou tvrdenej vade zmätočnosti.

14. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

15. Pojmovým znakom vady zmätočnosti uvedenej v § 420 písm. f/ CSP je, že a/ k nej došlo nesprávnym „procesným“ postupom, ktorý b/ znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva c/ v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

16. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol konanie) znemožňujúca strane sporu (účastníkovi konania) realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach opakovane zdôrazňuje, že pojem „procesný postup“ nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou (návrhom) uplatneného nároku (2 Cdo 220/2017, 3 Cdo 110/2017, 4 Cdo 128/2017, 7 Cdo 20/2017, 8 Cdo 56/2017, 1 VCdo 2/2017).

17. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom konaní, „postupom súdu“ nemôže byť ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol (3 Cdo 173/2017, 7 Cdo 150/2017, 8 Cdo 49/2017). Otázku ústavnej súladnosti právneho názoru dovolacieho súdu založeného na takomto chápaní pojmu „procesný postup súdu“ posudzoval Ústavný súd Slovenskej republiky napríklad v konaniach sp. zn. I. ÚS 21/2018, III. ÚS 614/2017, IV. ÚS 88/2018, v ktorých podané sťažnosti odmietol s odôvodnením, že nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup najvyššieho súdu pri rozhodovaní o dovolaní nemajúci oporu v zákone.

18. Žalobkyňa v dovolaní (A) zastáva názor, že odôvodnenie napadnutého rozsudku, ktoré sa vzťahuje na výrok I., nemá zákonom stanovené náležitosti, je nedostatočné, arbitrárne a v konečnom dôsledku nepreskúmateľné. Dovolací súd k tomu uvádza, že už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, podľa ktorého nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmätočnosť rozhodnutia a prípustnosť dovolania. S týmto názorom najvyššieho súdu sa stotožnil aj Ústavný súd Slovenskej republiky (I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015, III. ÚS 288/2015 a I. ÚS 547/2016).

19. Na zásade, podľa ktorej nepreskúmateľnosť nezakladá zmätočnosť, zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016 prijaté ešte za predchádzajúcej právnej úpravy civilného konania. Právna veta tohto stanoviska znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.“. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa samej podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne (1 Cdo 228/2017, 2 Cdo 101/2017, 3 Cdo 92/2018, 4 Cdo 59/2017, 5 Cdo 45/2018, 7 Cdo 141/2017, 8 Cdo 49/2017).

20. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003).

20.1. Dovolací súd poukazuje na to, že odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07). Treba mať na zreteli tiež to, že v posudzovanom prípade dovolací súd potvrdil výrok I. rozsudku súdu prvej inštancie ako vecne správny. Konanie pred súdom prvej inštancie a pred dovolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca späťnosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú jednotu. Dovolací súd to osobitne zdôrazňuje vo vzťahu k neopodstatnenej a nepodloženej argumentácii žalobkyne, podľa ktorej sa dovolací súd vôbec nedotkol otázky absolútnej neplatnosti zmluvy o pôžičke (1) v zmysle § 37 a 39 Občianskeho zákonníka. Z odôvodnení rozhodnutí súdov oboch inštancií je v danom prípade dostatočne zrejmé, čoho a z akých dôvodov sa strany domáhali, čo navrhovali, z ktorých skutočností a dôkazov súdy vychádzali, akými úvahami sa riadil prvoinštančný súd, ako ich posudzoval dovolací súd, aké závery zaujal k jeho právnomu posúdeniu, s ktorým sa stotožnil. Rozsudky súdov oboch inštancií v ich obsahovej jednote vysvetľujú, prečo sa súdy nestotožnili s tvrdeniami žalobkyne, že predmetný právny úkon je neurčitý a že k jeho uzavretiu došlo pod psychickým alebo fyzickým nátlakom.

20.2. Obsah spisu v ničom neopodstatňuje tvrdenie dovolateľky, že dovolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil spôsobom zodpovedajúcim zákonu. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že dovolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľky.

21. Pokiaľ žalobkyňa vytýka odvolaciemu súdu nedostatky v procese obstarávania skutkových podkladov pre rozhodnutie, najvyšší súd pripomína, že (ani prípadne) nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu považované za vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP (3 Cdo 26/2017, 4 Cdo 56/2017, 5 Cdo 90/2017, 8 Cdo 187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval Ústavný súd Slovenskej republiky napríklad v uznesení sp. zn. II. ÚS 465/2017, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neutržateľnosti.

22. Pre prípad, že dovolateľka vyvodzuje prípustnosť dovolania (A) aj z právnych záverov, na ktorých dovolací súd založil svoje rozhodnutie, treba poukázať na to, že najvyšší súd už podľa predchádzajúcej úpravy občianskeho súdneho konania účinnej do 30. júna 2016 dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (R 54/2012 a 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2011 a 8 Cdo 170/2014). Podľa právneho názoru najvyššieho súdu nie je po uvedenom dni žiadny dôvod pre odklon od vyššie uvedeného chápania dopadu nesprávneho právneho posúdenia veci (nesprávneho vyriešenia niektorej právnej otázky súdom) na možnosť niektorej strany civilného sporového konania uskutočňovať jej patriace procesné oprávnenia. Na tom, že nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP, zotrval aj aktuálny judikát R 24/2017 a viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu (1 Cdo 202/2017, 2 Cdo 101/2017, 3 Cdo 94/2017, 5 Cdo 145/2016, 7 Cdo 113/2017).

23. Záverom k časti dovolania (A), ktorá smeruje proti výroku I. rozsudku odvolacieho súdu, dovolací súd pripomína konštatovanie Ústavného súdu Slovenskej republiky obsiahnuté v jeho rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 196/2014, ktoré sa síce týkalo právneho stavu existujúceho do 30. júna 2016, je však naďalej aktuálne a plne uplatniteľné aj po tomto dni. V zmysle tohto rozhodnutia „prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne

právne posúdenie veci nezakladá vadu konania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.“.

K dovolaniu (B)

24. Prípustnosť dovolania (B) vyvodzuje žalobkyňa z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

25. Úvodná časť dovolania (B) vyznieva tak, že žalobkyňa ním napáda len potvrdzujúci výrok I. rozsudku odvolacieho súdu. Vzhľadom na to, že v závere tohto dovolania navrhla zrušiť aj ďalší výrok rozsudku odvolacieho súdu (výrok II.), dovolací súd [posudzujúc aj toto dovolanie podľa jeho obsahu (§ 124 ods. 1 CSP)] vychádzal z toho, že dovolanie (B) smeruje zároveň proti zrušujúcemu výroku rozsudku odvolacieho súdu. K tejto časti dovolania (B) najvyšší súd uvádza, že § 421 ods. 1 CSP ustanovuje prípustnosť dovolania len proti potvrdzujúcemu a zemeňujúcemu rozhodnutiu odvolacieho súdu. V danom prípade preto prípustnosť dovolania proti zrušujúcemu rozhodnutiu najvyššieho súdu nemôže byť úspešne vyvodzovaná z § 421 ods. 1 CSP.

26. Pokiaľ ide o časť dovolania (B), ktorou je napadnutý výrok I. rozsudku odvolacieho súdu, dovolací súd poukazuje na to, že otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnou (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnou (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

27. Žalobkyňa v časti dovolania (B), ktorá smeruje proti výroku I. rozsudku odvolacieho súdu, označila dve otázky (viď body 28. a 29. tohto uznesenia odvolacieho súdu), ktoré považuje za právne otázky významné z hľadiska § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

28. Žalobkyňa tvrdí, že dosiaľ v dovolacím súdom nevyriešenou otázkou (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP) je otázka „váhy súkromnej listiny a miery dôkazného bremena v prípadoch pôžičiek väčšieho rozsahu a sporných okolností“. Z hľadiska obsahového (§ 124 ods. 1 CSP) je zrejmé, že zastáva názor, podľa ktorého pri hodnotení dôkazov v prípade takýchto pôžičiek nemá dôkaz, súdmi v danom prípade považovaný za rozhodujúci (kvitancia), tú „preukaznú silu“, ktorá mu bola súdmi priznaná. Naznačuje, že výsledok dokazovania vykonaného touto listinou bol v individuálnych okolnostiach daného sporu nesprávne vyhodnotený. Podľa všetkého je presvedčená, že „výpovedná hodnota“ kvitancie sa líši v závislosti od toho, akej sumy sa týka; v prípadoch pôžičiek väčšieho rozsahu nemá súd - podľa jej názoru - taký dôkaz považovať za postačujúci, ak vonkajšie okolnosti a prejavy v objektívnej realite nenasvedčujú, že k reálnemu poskytnutiu pôžičky došlo.

28.1. K tejto argumentácii žalobkyne dovolací súd uvádza, že otázka, či strana sporu svoje tvrdenia preukázala v procese dokazovania „postačujúcimi“ dôkazmi (teda či uniesla dôkazné bremeno), je otázkou skutkovo. Ani v prípade dovolania, prípustnosť ktorého je vyvodzovaná z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, dovolateľ nemôže úspešne napadnúť správnosť hodnotenia dôkazov prvoinštančným alebo odvolacím súdom (ani spochybňovať ich záver o unesení alebo neunesení dôkazného bremena), ktoré sa opiera o princíp voľného hodnotenia dôkazov. Dôkazy a tvrdenia strán sporu hodnotí totiž súd podľa svojej úvahy v súlade s princípmi, na ktorých spočíva tento zákon (čl. 15 ods. 1 CSP). Žiaden dôkaz nemá predpísanú zákonnú silu (čl. 15 ods. 2 CSP). Dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo počas konania najavo (§ 191 ods. 1 CSP). Zároveň platí, že dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

28.2. V danom prípade žalobkyňa v konaní (plniac svoju procesnú povinnosť tvrdenia) uvádzala, že žalovaný 1/ jej reálne neposkytol peňažné plnenie; žalovaný 1/ (plniac jeho zaťažujúcu povinnosť tvrdenia) jej argumentáciu spochybňoval a (ako subjekt, ktorý nesie bremeno dôkazu) uskutočnenie ním tvrdeného peňažného plnenia preukazoval kvitanciou. Predmetom odvolacieho prieskumu nemohol byť

záver odvolacieho súdu o unesení dôkazného bremena, lebo - ako už bolo uvedené - otázka, či strany sporu v danom prípade uniesli dôkazné bremeno, je otázka skutková, ktorá nemá znak relevantnosti podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Z týchto dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že prípustnosť dovolania (B) v tejto časti smerujúcej proti výroku I. rozsudku odvolacieho súdu z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP nevyplýva.

29. Žalobkyňa v časti dovolania (B), ktorá sa týka výroku I. rozsudku odvolacieho súdu, poukazuje aj na rozpor medzi ustanovením zmluvy o pôžičke (1), v zmysle ktorého bude žalovaný 1/ plniť, a ustanovením, podľa ktorého už plnil. V nadväznosti na to za ďalšiu, doteraz ešte v dovolacom konaní nevyriešenú, označila otázku, či vtedy, keď je obsah úkonu zaznamenaný písomne, stačí, že účastníkom zmluvy je jasné, čo je predmetom zmluvy a aké sú ich práva a povinnosti, alebo či je určitosť písomného prejavu vôle objektívna kategória a taký prejav vôle by nemal vzbudzovať dôvodné pochybnosti o jeho obsahu ani u tretích osôb.

30. Dovolací súd sa nestotožňuje s tvrdením žalobkyne, že predmetná otázka nebola dosiaľ dovolacím súdom riešená. V rozhodnutí sp. zn. 5 Cdo 205/2008 najvyšší súd konštatoval, že „nestačí, že účastníkom právneho vzťahu je jasné, čo je predmetom zmluvy, ak to priamo nevyplýva z jej textu. Určitosť písomného prejavu vôle je objektívnou kategóriou a takýto prejav vôle by nemal vzbudzovať dôvodné pochybnosti o jeho obsahu ani v prípade osôb, ktoré nie sú účastníkmi daného zmluvného vzťahu“. V rozhodnutí sp. zn. 4 Cdo 288/2015 najvyšší súd konštatoval, že ak je písomná zmluva objektívne neurčitá, je neplatná podľa § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka i v prípade, že účastníkom bolo zrejmé, čoho sa týka. Podobne v rozhodnutí sp. zn. 7 MCdo 12/2011 najvyšší súd uviedol, že ak ide o právny úkon v písomnej forme, určitosť písomného prejavu vôle je objektívnou kategóriou, a preto obsah právneho úkonu je zrejmý každému (i tretím osobám).

31. Vzhľadom na to, že predmetná otázka bola už dovolacím vyriešená, prípustnosť dovolania (B) v tejto časti smerujúcej proti výroku I. rozsudku odvolacieho súdu z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP nevyplýva. Nad rámec tohto konštatovania dovolací súd poznamenáva, že z rozsudkov súdov oboch inštancií nevyplýva, že by určitosť písomného prejavu vôle vyjadrenej v zmluve o pôžičke (1) chápali inak, než je uvedené v rozhodnutiach najvyššieho súdu, ktoré sú označené v bode 30.

32. Podľa § 447 CSP dovolací súd odmietne dovolanie, ak a/ bolo podané oneskorene, b/ bolo podané neoprávnenou osobou, c/ smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, d/ nemá náležitosti podľa § 428, e/ neboli splnené podmienky podľa § 429 alebo f/ nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435.

33. Z vyššie uvedených dôvodov najvyšší súd obe dovolanie žalobkyne odmietol podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP. Najvyšší súd rozhodnutie o trovách dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

34. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0 vo výroku o odmietnutí dovolaní a pomerom hlasov 2 : 1 vo výroku o trovách dovolacieho konania.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.